

bijlage

**Directoraat-Generaal
Migratie**
Directie Migratiebeleid
Asiel, Opvang en Terugkeer

Datum
12 mei 2021

Ons kenmerk
3317912

Albanië

Deze herbeoordeling is uitgevoerd op basis van de volgende bronnen.

- Albanian Helsinki Committee
- Amnesty International
- Europese Commissie
- Franse immigratiedienst (OFPRA), in het kader van EASO
- Freedom House
- International Lesbian, Gay, Bisexual, Trans and Intersex Association (ILGA)
- Raad van Europa
- Reporters sans frontières- World Press Index
- Rule of Law Index
- US State Department

Er zijn geen (actuele) rapportages gevonden van de UNHCR die bruikbaar waren voor deze herbeoordeling.

De algemene score die Freedom House aan Albanië geeft voor de vrijheid in het land is 66 van de 100 punten¹. Dat is een punt minder dan in 2020² en in 2019 was dit 68 punten³. Freedom House kwalificeert Albanië als 'partly free'. Albanië krijgt in Freedom in the world 2021 een score van 27 van de 40 punten op de dimensie 'political rights'⁴. Dit is dezelfde score als in 2020⁵. In 2019 was deze score 28 uit 40⁶. Op de dimensie 'civil liberties' krijgt het land 39 van de 60 punten⁷. In de twee voorgaande jaren was de score 40⁸. Albanië heeft over het algemeen competitieve verkiezingen. De politieke partijen zijn normaliter sterk gepolariseerd en zijn vaak georganiseerd rond vooraanstaande persoonlijkheden⁹.

Op het gebied van *democratisch bestuur* geldt dat er in juni 2019 lokale verkiezingen plaatsvonden. De belangrijkste oppositiepartij en anderen hebben de verkiezingen geboycot, omdat

¹ <https://freedomhouse.org/country/albania/freedom-world/2021>

² <https://freedomhouse.org/country/albania/freedom-world/2020>

³ <https://freedomhouse.org/country/albania/freedom-world/2019>

⁴ <https://freedomhouse.org/country/albania/freedom-world/2021>

⁵ <https://freedomhouse.org/country/albania/freedom-world/2020>

⁶ <https://freedomhouse.org/country/albania/freedom-world/2019>

⁷ <https://freedomhouse.org/country/albania/freedom-world/2021>.

⁸ <https://freedomhouse.org/country/albania/freedom-world/2020> en

<https://freedomhouse.org/country/albania/freedom-world/2019>.

⁹ <https://freedomhouse.org/country/albania/freedom-world/2021>

zij beweerden dat de regering samenspande met de georganiseerde misdaad om verkiezingsfraude te plegen. De verkiezingswaarnemingsmissie van de Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa (OVSE) meldde dat, als gevolg van de boycot, "kiezers geen zinvolle keuze hadden tussen politieke opties" en "er waren geloofwaardige beschuldigingen dat burgers door beide partijen onder druk werden gezet". In een rapport van 6 oktober 2020 meldt de Europese Commissie dat op 23 juli 2020 amendementen op de Kieswet werden aangenomen, welke (mede) tot doel hebben om in overeenstemming met aanbevelingen van het Bureau voor Democratische Instellingen en Mensenrechten van de OVSE geleidelijk te komen tot invoering van een gedepoliteerde verkiezingsadministratie. Daarnaast nam het Parlement op 30 juli enkele amendementen op de grondwet aan die betrekking hadden op het kiesstelsel. Voorts meldt het rapport de goedkeuring door het Parlement van een nieuw reglement van orde in juli 2019 als een positieve ontwikkeling die de functionaliteit, transparantie en verantwoordingsplicht verbeterde¹⁰. Volgens het US State Department rapport over 2020 zijn er geen aanmerkelijke wijzigingen in 2020¹¹. Op dit punt zijn er geen relevante toevoegingen uit andere bronnen te melden.

De Europese Commissie oordeelde in eerdergenoemd rapport van oktober 2020 dat Albanië enige vooruitgang heeft geboekt door de institutionele capaciteit op het gebied van grensbeheer, asiel, terrorismebestrijding en gewelddadig extremisme te verbeteren. Verdere tastbare resultaten werden bereikt in de strijd tegen de georganiseerde misdaad, onder meer door samenwerking met EU-lidstaten. Het politieoptreden om criminele organisaties te ontmantelen is verder geïntensiveerd. Ook de politieke samenwerking met de EU-lidstaten en Europol is verder verdiept, wat heeft geleid tot een aantal succesvolle grootschalige wetshandavingsoperaties en de arrestatie van leiders van georganiseerde criminele groepen. De Speciale Aanklager werd opgericht en voorzien van een reeks belangrijke onderzoeksinstrumenten ter bestrijding van corruptie en georganiseerde misdaad.¹²

Op het gebied van de *bescherming van het recht op vrijheid en veiligheid van de persoon* zijn er geen aanmerkelijke wijzigingen. De Albanese autoriteiten hebben de afgelopen jaren vooruitgang geboekt bij de bestrijding van foltering en andere vormen van mishandeling door de politie. Dat neemt niet weg dat het Europees Comité inzake de voorkoming van foltering en onmenselijke of vernederende behandelingen of straffingen in 2019 aan de autoriteiten opdroeg om hun inspanningen hiertoe te verdubbelen. Het beval ook aan dat de nodige stappen worden ondernomen om ervoor te zorgen dat klachten en andere informatie die wijzen op mishandeling door de politie doeltreffend worden onderzocht¹³. Het US State Department maakt melding van mishandelingen van verdachten door de politie. Straffeloosheid voor wangedrag van de politie bleef een probleem, hoewel de regering zich meer inspande om dit aan te pakken en politieagenten hiervoor te vervolgen. Er werd bijvoorbeeld een toename geregistreerd van het aantal onderzoeken, vervolgingen en sancties tegen functionarissen wegens strafrechtelijke en administratieve schendingen. Ook maakt het US State Department melding van misstanden in gevangenissen, te lange politiedetentie en klachten over excessief politiegeweld bij demonstraties. Volgens het US State Department werd het verbod op verkrachting niet effectief uitgevoerd. Er was één door de overheid verzorgde opvanglocatie die specifiek bedoeld was voor slachtoffers van huiselijk geweld. Huwelijken van minderjarigen komen voor, hiertegen treedt de overheid niet altijd op. Kinderarbeid komt voor, ook in de vorm van gedwongen bedelarij. Hoewel de wet de uitbuiting van kinderen voor bedelarij verbiedt, handhaafde de politie dit over het algemeen niet, hoewel de politie zich er in de loop van het jaar wel meer voor inspande. Inzake mensenhandel rapporteerde het US State Department over 2020 dat Albanië niet volledig voldoet aan de standaarden, maar Albanië verricht wel significante inspanningen om wel op dit punt te kunnen komen¹⁴.

Met betrekking tot *vrijheid van meningsuiting* plaatste Reporters Sans Frontières Albanië voor 2021 op plek 83 van de World Press Freedom Index, waarop Noorwegen op de eerste plek staat als

¹⁰ https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/default/files/albania_report_2020.pdf

¹¹ <https://www.state.gov/wp-content/uploads/2021/03/ALBANIA-2020-HUMAN-RIGHTS-REPORT.pdf>

¹² https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/default/files/albania_report_2020.pdf

¹³ <https://rm.coe.int/168097986b>

¹⁴ <https://www.state.gov/wp-content/uploads/2021/03/ALBANIA-2020-HUMAN-RIGHTS-REPORT.pdf>

vrijste land voor journalisten. Voor 2020 plaatste het Albanië op plek 84 en voor 2019 op plek 82¹⁵. De Europese Commissie meldt in het rapport van oktober 2020 dat het Albanese Parlement in december 2019 een reeks amendementen van de mediawet goedkeurde, die bedoeld waren om onlinemedia en bepaalde aspecten van laster te reguleren. De Commissie van Venetië bracht in juni 2020 een advies uit, waarin naar aanleiding van deze amendementen zorgen werden uitgesproken over censuur en zelfcensuur. Vertegenwoordigers van de heersende meerderheid hebben publiekelijk toegezegd de adviezen van de Commissie van Venetië op te volgen. Het ontwerp van de mediawet wordt herzien in het licht van het advies van de Commissie van Venetië¹⁶. Het US State Department beschrijft dat de grondwet voorziet in vrijheid van meningsuiting, ook voor de pers, en de overheid respecteert deze rechten doorgaans. Wel zijn er berichten dat de overheid, bedrijven en criminele groepen de media op ongepaste manieren probeerden te beïnvloeden¹⁷.

Voor wat betreft *vrijheid van godsdienst en vereniging* meldt het US State Department dat de Albanese grondwet vrijheid van geweten en godsdienst garandeert. Het bepaalt dat er geen officiële nationale religie is en dat de staat neutraal is in geloofszaken, de gelijkheid en onafhankelijkheid van religieuze groeperingen erkent en discriminatie op grond van religie verbiedt. De regering heeft overeenkomsten met de soennitische moslim- en Bektashi-gemeenschappen, de katholieke en orthodoxe kerken en de Evangelische Broederschap van Albanië (een protestantse overkoepelende organisatie) met betrekking tot de erkenning van deze religieuze groeperingen als de belangrijkste geloofsgemeenschappen van het land¹⁸. Ook de Europese Commissie geeft aan dat vrijheid van denken, geweten en religie over het algemeen werd gerespecteerd. De interreligieuze harmonie en samenwerking werden voortgezet met frequente gezamenlijke optredens van religieuze leiders op openbare lokale en internationale platforms¹⁹.

Op het gebied van *bescherming tegen discriminatie en vervolging door derden* stelt de Europese Commissie dat het juridische en beleidskader inzake non-discriminatie over het algemeen in overeenstemming is met de EU-normen. Wel wordt geconstateerd dat de wet inzake bescherming tegen discriminatie op een aantal punten moet worden verbeterd, waaronder de gebruikte terminologie, de te noemen categorieën van discriminatie en de procedures. In 2019 bleef de nationale Commissioner for Protection from Discrimination (CPD) een stabiel aantal gevallen van vermeende discriminatie behandelen, voornamelijk op het gebied van werkgelegenheid en dienstverlening. De drie lokale kantoren van de CPD zijn volledig operationeel en zijn begonnen met het indienen van klachten. De capaciteit van de CPD is versterkt met extra personeel en met een verhoogd budget²⁰. Amnesty International schrijft dat LHBTI het slachtoffer blijven van wijdverbreide discriminatie²¹. ILGA schrijft dat de LHBTI-gemeenschap nog steeds wordt gediscrimineerd als het gaat om toegang tot gezondheidszorg, onderwijs, justitie, werkgelegenheid en huisvesting. Het meldt daarnaast dat in mei 2020 de orde van psychologen conversietherapie verbod, dat de seksuele geaardheid van jonge LHBTI probeert te veranderen. De beslissingen van dit bevel zijn rechtsgeldig en alle therapeuten in het land moeten zich als lid registreren. Albanië werd het derde Europese land dat deze praktijk verbod. Daarnaast heeft in oktober 2020 het parlement de antidiscriminatiewet gewijzigd om geslachtskenmerken en hiv-status als beschermd gronden op te nemen²². Het US State Department schrijft dat de wet discriminatie verbiedt op grond van seksuele geaardheid, ook op het werk. De handhaving van de wet was echter over het algemeen zwak. Seksuele geaardheid en genderidentiteit worden beschermd door de wet over haatmisdrijven. Ondanks de wet en de formele steun van de overheid voor LHBTI-rechten, deden overheidsfunctionarissen soms homofobe uitspraken²³. Volgens de Franse immigratiedienst is er

¹⁵ <https://rsf.org/en/albania>

¹⁶ https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/default/files/albania_report_2020.pdf

¹⁷ <https://www.state.gov/wp-content/uploads/2021/03/ALBANIA-2020-HUMAN-RIGHTS-REPORT.pdf>

¹⁸ <https://www.state.gov/reports/2019-report-on-international-religious-freedom/albania/>

¹⁹ https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/default/files/albania_report_2020.pdf

²⁰ https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/default/files/albania_report_2020.pdf

²¹ <https://www.amnesty.org/en/countries/europe-and-central-asia/albania/report-albania/>

²² <https://ilga-europe.org/sites/default/files/LGBTI%20Enlargement%20Review%202020.pdf>

²³ <https://www.state.gov/wp-content/uploads/2021/03/ALBANIA-2020-HUMAN-RIGHTS-REPORT.pdf>

voor zover bekend in Albanië één opvangcentrum voor jonge LHBTI die problemen ondervinden met hun omgeving²⁴.

Daarnaast beschrijft het US State Department dat er beschuldigingen waren van discriminatie van leden van de Roma en de Balkan-Egyptische gemeenschappen, onder meer op het gebied van huisvesting, werkgelegenheid, gezondheidszorg en onderwijs. De regering heeft in 2017 echter wel wetgeving aangenomen inzake officiële minderheden, maar heeft nog niet alle voorschriften aangenomen die nodig zijn voor de uitvoering ervan. De wet voorziet in de officiële minderheidsstatus voor negen nationale minderheden zonder onderscheid te maken tussen nationale en etnolinguïstische groepen. De wetgeving voorziet in minderheidstaalonderwijs en tweeledig officieel taalgebruik voor de lokale bestuur regio's waarin minderheden traditioneel verblijven of waarin zij een minderheid 20 procent van de totale bevolking uitmaken²⁵. Op 13 januari 2021 heeft het Comité van Ministers in het kader van de Convention for the Protection of National Minorities een resolutie aangenomen met daarin onder meer de aanbeveling om meer inspanningen te leveren om de ongelijkheid en discriminatie van Roma en Egyptenaren te voorkomen en te bestrijden, om aanvullende maatregelen te nemen, met name op lokaal niveau en in overleg met hun vertegenwoordigers, om de levensomstandigheden, toegang tot werkgelegenheid, onderwijs en gezondheidszorg voor Roma en Egyptenaren te verbeteren en de integratie in de samenleving te bevorderen²⁶. De Europese Commissie meldt dat de algemene trend met betrekking tot de deelname van Roma- en Egyptenarenkinderen aan het onderwijssysteem positief is gebleven, met 14515 leerlingen in het pre-universitair onderwijs en 2996 kinderen in kleuterscholen. De kloof tussen Roma / Egyptenaren en andere niet-Roma-kinderen die in dezelfde gebieden wonen, blijft echter groot. Romakinderen blijven profiteren van gratis schoolboeken en vervoer naar afgelegen scholen. Segregatie op scholen blijft een probleem dat systematisch moet worden aangepakt²⁷. Op basis van deze bronnen kan worden geconcludeerd dat Albanië significante inspanningen verricht om verbeteringen door te voeren.

Met betrekking tot *toegang tot onafhankelijk onderzoek* merkt het *US State Department* op dat de Ombudsman niet voldoende gefinancierd en onderbezet was²⁸.

Voor wat betreft *toegang tot een onafhankelijke rechterlijke macht en toegang tot rechtsmiddelen* stelt de Europese Commissie in het rapport van oktober 2020 dat Albanië goede vooruitgang heeft geboekt inzake het verbeteren van het functioneren van de rechterlijke macht. Het proces van het doorlichten van rechters is doorgegaan en heeft concrete en tastbare resultaten opgeleverd, onder grondig toezicht van de International Monitoring Operation. Tot op heden heeft meer dan 62% van de behandelde keuringsdossiers geleid tot ontslagen van rechters. De nieuwe organen voor het zelfbestuur van de rechterlijke macht hebben effectief gefunctioneerd. Deze alomvattende hervormingen hebben de onafhankelijkheid en onpartijdigheid van magistraten aanzienlijk verbeterd. De benoemingen van rechters en aanklagers worden uitsluitend beheerd door de nieuwe, zelfbesturende instellingen van de rechterlijke macht, onder voorbehoud van voltooiing van de verplichte initiële opleiding aan de 'School of Magistrates', wat een belangrijke aanvullende garantie is voor de onafhankelijkheid van magistraten. Het wervingsproces voor de School of Magistrates is verbeterd. De verdiensten en bezittingen van kandidaatrechters worden gecontroleerd voordat ze worden toegelaten²⁹. Het US State Department schrijft dat hoewel de grondwet voorziet in een onafhankelijke rechterlijke macht, politieke druk, intimidatie, wijdverbreide corruptie en beperkte middelen de rechterlijke macht soms beletten om onafhankelijk en efficiënt te functioneren. De zittingen van de rechtbank waren vaak niet openbaar. Veiligheidsbeambten van de rechtbank weigerden waarnemers tot hoorzittingen toe te laten en in samenspraak met de voorzittende rechter soms ook anderen. Sommige instanties negeerden gerechtelijke bevelen. De regering ging echter door met het implementeren van een internationaal gecontroleerd proces om rechters en openbare aanklagers te onderzoeken en mensen met

²⁴ https://coi.easo.europa.eu/administration/france/PLib/2006_ALB_Streha.pdf

²⁵ <https://www.state.gov/wp-content/uploads/2021/03/ALBANIA-2020-HUMAN-RIGHTS-REPORT.pdf>

²⁶ https://search.coe.int/cm/pages/result_details.aspx?objectid=0900001680a0f45a

²⁷ https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/default/files/albania_report_2020.pdf

²⁸ <https://www.state.gov/wp-content/uploads/2021/03/ALBANIA-2020-HUMAN-RIGHTS-REPORT.pdf>

²⁹ https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/default/files/albania_report_2020.pdf

onverklaarbare rijkdom of banden met de georganiseerde misdaad te ontslaan. In november 2020 was 45 procent van de rechters en aanklagers, die een doorlichting hadden ondergaan, ontslagen en 18 procent nam ontslag. De politisering van eerdere benoemingen bij het Hooggerechtshof en het Grondwettelijk Hof dreigde daarbij soms de onafhankelijkheid en integriteit van deze instellingen te ondermijnen³⁰. Ook het *Albanian Helsinki Committee* oordeelt dat er ten aanzien van de hervorming van de rechterlijke macht goede stappen zijn gezet, maar ook dat er nog werk resteert³¹. Op basis van deze bronnen kan men dus stellen dat Albanië de goede richting op gaat voor wat betreft dit onderdeel.

Albanië staat op de 78^e plaats in de Rule of Law Index 2020³². Ter vergelijking, Denemarken staat op de eerste plaats en Venezuela op de 128ste (laatste) plaats. Albanië stond op de 72^e plaats (van de 126) in de Rule of Law Index 2019³³.

Conclusie

De situatie in Albanië is sinds de vorige beoordeling vrijwel gelijk gebleven. De situatie van LHBTI is zorgwekkend, maar er is geen sprake van wezenlijke achteruitgang op dit terrein. De aanwijzing van Albanië als veilig land van herkomst wordt voortgezet.

Algerije

Deze herbeoordeling is uitgevoerd op basis van de volgende bronnen.

- Al Jazeera
- Algérie Presse Service
- Amnesty International
- Bundesamtes für Migration und Flüchtlinge (BAMF)
- BBC News
- European Parliament
- France24
- Freedom House
- Human Rights Watch
- Le Monde
- International Lesbian, Gay, Bisexual, Trans and Intersex Association ILGA
- US State Department
- US Commission on International Religious Freedom
- Reuters

Er zijn geen (actuele) rapportages gevonden van EASO en de UNHCR welke bruikbaar waren voor deze herbeoordeling.

Freedom House geeft Algerije in 2021 een algemene score van 32 uit 100 punten. Dat is twee punten minder dan in 2020 en 2019. Freedom House kwalificeert Algerije als 'not free'. Freedom House geeft Algerije een score van 10 uit 40 op de dimensie 'political rights'. Dat is dezelfde score als in 2020 en in 2019. Op dimensie 'civil liberties' is de score 22 uit 60, twee punten minder dan in 2020 en 2019³⁴.

Op het gebied van *democratisch bestuur* hebben zich de volgende ontwikkelingen voorgedaan in Algerije.

Na de verkiezingen van 12 december 2019, waarbij Abdelmadjid Tebboune werd gekozen tot president, bleven de protesten van de Hirak-beweging aanhouden, waarin nieuwe verkiezingen

³⁰ <https://www.state.gov/wp-content/uploads/2021/03/ALBANIA-2020-HUMAN-RIGHTS-REPORT.pdf>

³¹ <https://ahc.org.al/wp-content/uploads/2021/01/Evaluation-of-Human-Rights-and-Rule-of-Law-during-the-Albanian-Presidency-of-OSCE.pdf>

³² <https://worldjusticeproject.org/rule-of-law-index/country/2020/Albania/>

³³ <https://worldjusticeproject.org/rule-of-law-index/country/2019/Albania/>

³⁴ <https://freedomhouse.org/country/algeria/freedom-world/2021;>
<https://freedomhouse.org/country/algeria/freedom-world/2020> en
<https://freedomhouse.org/country/algeria/freedom-world/2019>

werden geëist met een daadwerkelijke keuze uit politici die niet behoren tot de oude garde³⁵. Op 2 januari 2020 is de nieuwe regering geïnstalleerd. De personele bezetting van verschillende posten is hetzelfde gebleven als onder de oude regering³⁶. De broer van voormalig president Abdelaziz Bouteflika, Said Bouteflika, twee vroegere chefs van de veiligheidsdiensten en de partijchef van de Algerijnse arbeiderspartij zijn in eerste instantie veroordeeld tot 15 jaar cel voor het "ondermijnen van het gezag van het leger" en "samenzwerven" tegen de staat om regime-verandering teweeg te brengen³⁷. In hoger beroep zijn zij vrijgesproken. Tegen Said Bouteflika loopt nog wel een aanklacht wegens corruptie³⁸.

Op 1 november 2020 stemde Algerije over een nieuwe grondwet. De nieuwe grondwet bevat enkele van de door de Hirak-beweging geëiste veranderingen. Zo wordt de ambtstermijn van een president beperkt tot twee keer vijf jaar³⁹. De opkomst was slechts 23,7 procent, de laagste ooit in Algerije voor een grote verkiezing/peiling, naar algemeen wordt aangenomen doordat de Hirak-protestbeweging had opgeroepen tot een boycot en de herziene grondwet niet zag als een daadwerkelijke verandering⁴⁰.

Half februari 2021 nam President Tebboune een aantal besluiten om tegemoet te komen aan de eisen van de Hirak, zoals nieuwe parlementsverkiezingen op 12 juni 2021 en een herschikking van de regering, waarbij zeven ministers (van de 31) werden gewisseld en presidentiele gratie werd verleend voor 37 gevangenen ter gelegenheid van de verjaardag van de Hirak op 22 februari^{41 42}.

Op 26 november 2020 heeft het Europees Parlement (EP) een kritische resolutie aangenomen waarin een veroordeling wordt uitgesproken van de sinds de zomer van 2019 toegenomen aantal politieke arrestaties en willekeurige detenties van vreedzame Hirak- en vakbondsactivisten en journalisten. Het EP overweegt daarbij dat er sprake is van een achtergrond van onderdrukking die momenteel in Algerije plaatsvindt, waarin steeds meer beschuldigingen van foltering plaatsvinden op politiebureaus en in het directoraat-generaal Interne Veiligheid (DGSI) in Algiers⁴³. Ook de Hoge Commissaris van de VN voor de Mensenrechten heeft recent haar zorgen uitgesproken over de achteruitgang van de mensenrechtensituatie in Algerije⁴⁴.

Over de *bescherming van het recht op vrijheid en veiligheid van de persoon* wordt het beeld zoals dat naar voren kwam in de herbeoordeling van 2020 bevestigd. Het US State Department geeft aan dat er enkele meldingen waren van mentale en fysieke mishandeling in detentiecentra. Ook werden enkele gedetineerden in voorarrest in langdurige geïsoleerde opsluiting gehouden⁴⁵. Het Directoraat-Generaal van Nationale Veiligheid meldde dat het onderzoek had gedaan naar 83 beschuldigingen van mishandeling en dat er administratieve maatregelen werden genomen tegen officieren vanwege mishandelingen. Religieuze zorgverleners meldden dat ze gedurende het jaar toegang hadden tot gevangenen en de autoriteiten gaven gedetineerden toegang tot religieuze

³⁵ BBC News: Algeria election: Fresh protests as Tebboune replaces Bouteflika, 13 December 2019; <https://www.bbc.co.uk/news/world-africa-50782676>

³⁶ <https://www.reuters.com/article/us-algeria-government/algeria-appoints-new-government-amid-worst-political-crisis-in-decades-idUSKBN1Z11CU>

³⁷ <https://www.france24.com/en/20190925-algerian-court-sentences-former-president-bouteflikas-brother-15-years-prison>

³⁸ BBC, Said Bouteflika: Brother of deposed Algeria leader cleared of charges, 2-1-2021, <https://www.bbc.com/news/world-africa-55515236>

³⁹ Algérie Presse Service; <https://www.aps.dz/algerie/109412-adoption-du-projet-de-revision-constitutionnelle-une-priorite-du-president-tebboune-pour-une-algerie-nouvelle>

⁴⁰ <https://www.aljazeera.com/news/2020/11/2/low-voter-turnout-hits-algeria-referendum-amid-boycott-calls>

⁴¹ https://www.lemonde.fr/afrique/article/2021/02/19/en-algerie-le-president-tebboune-tente-de-reprendre-la-main-apres-trois-mois-d-absence_6070486_3212.html

⁴² <https://www.aljazeera.com/news/2021/3/11/algerian-president-sets-june-12-for-early-legislative-elections>

⁴³ https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2020-0329_EN.html ;

<https://www.amnesty.org/en/latest/news/2020/11/algeria-european-parliament-calls-for-action-on-human-rights-and-expresses-solidarity-with-demonstrators/>

⁴⁴ <https://www.ohchr.org/EN/NewsEvents/Pages/DisplayNews.aspx?NewsID=26851&LangID=E>

⁴⁵ <https://www.state.gov/reports/2020-country-reports-on-human-rights-practices/algeria/>

naleving. In 2020 zijn veertien op mensenrechten gerichte trainingen gehouden voor 1.289 politieagenten⁴⁶.

De situatie op het gebied van *vrijheid van meningsuiting* waardeert Freedom House Algerije met een punt minder, omdat activisten en aanhangers van protestbewegingen tegen de regering werden gearresteerd nadat zij hun mening over gevoelige onderwerpen hadden geuit op sociale media⁴⁷.

Het US State Department schrijft dat veel maatschappelijke organisaties, tegenstanders van de regering en politieke partijen toegang hadden tot onafhankelijke gedrukte media en omroepmedia en deze gebruikten om hun mening te geven. Oppositiepartijen verspreidden ook informatie via internet en publiceerden communiqués, maar zij gaven aan geen toegang te hebben tot de nationale televisie en radio. Voor journalisten en activisten was er een beperkte mogelijkheid om de regering te bekritisieren over onderwerpen die de ongeschreven "rode lijnen" overschreden. Er waren meldingen van intimidatie van journalisten⁴⁸.

Er werden burgers gearresteerd vanwege het uiten van standpunten die schadelijk werden geacht voor overheidsfunctionarissen en instellingen, waaronder het gebruik van de Berberse vlag tijdens protesten. Er was sprake van zelfcensuur bij het in het openbaar uiten van kritiek. Een aparte wet voorziet in een gevangenisstraf van maximaal drie jaar voor publicaties die "het nationale belang kunnen schaden", of van maximaal een jaar wegens laster of belediging van de president, het parlement, het leger of staatsinstellingen. Overheidsfunctionarissen hielden toezicht op politieke bijeenkomsten⁴⁹.

Amnesty International schrijft dat de autoriteiten COVID-19 gebruikten als rechtvaardiging om het aantal arrestaties van activisten, journalisten en bloggers te verhogen voor online kritiek op de autoriteiten, waarbij velen van hen strafrechtelijk vervolgd werden. De autoriteiten maakten volgens Amnesty International gebruik van de internationale aandacht voor de COVID-19-pandemie om de verspreiding van "nepnieuws" strafbaar stellen met maximaal drie jaar gevangenisstraf⁵⁰.

Het EP heeft in zijn resolutie van 26 november 2020 uitgesproken dat het de wijzigingen in de Algerijnse strafwet, waarin de persvrijheid, de vrijheid van meningsuiting en de vrijheid van vereniging worden beperkt, betreurt. Het EP geeft aan dat Algerije op de 146^e (van de 180) plaats staat in de World Press Freedom Index van Reporters without Borders, vijf plaatsen lager dan in 2019 en 27 plaatsen lager dan in 2015. Verder roept het EP op tot de onvoorwaardelijke vrijlating van Mohamed Khaled Drareni en anderen die zijn gedetineerd en strafrechtelijk worden vervolgd vanwege het uitoefenen van het recht op vrijheid van meningsuiting. Drareni is een correspondent van TV5 en vertegenwoordiger van Reporters Without Borders, die in augustus 2020 is veroordeeld tot twee jaar gevangenisstraf vanwege het filmen van politie-aanvallen op demonstranten. Drareni was één van de gevangenen die per presidentiele gratie ter gelegenheid van de verjaardag van de Hirak op 22 februari werd vrijgelaten. Op 25 maart 2021 werd echter bekend dat Khaled Drareni opnieuw berecht wordt^{51 52}.

Op het gebied van de *vrijheid van godsdienst* wordt het beeld dat in de herbeoordeling van september 2020 naar voren kwam bevestigd. Amnesty International meldt dat in december 2020

⁴⁶ <https://www.state.gov/reports/2020-country-reports-on-human-rights-practices/algeria/>

⁴⁷ <https://freedomhouse.org/country/algeria/freedom-world/2021>

⁴⁸ <https://www.state.gov/reports/2020-country-reports-on-human-rights-practices/algeria/>

⁴⁹ <https://www.state.gov/reports/2020-country-reports-on-human-rights-practices/algeria/>

⁵⁰ AI – Amnesty International: Algeria 2020, 7 April 2021 <https://www.ecoi.net/en/document/2048625.html>

⁵¹ https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2020-0329_EN.html ;

<https://www.amnesty.org/en/latest/news/2020/11/algeria-european-parliament-calls-for-action-on-human-rights-and-expresses-solidarity-with-demonstrators/>

⁵² Reporters sans frontieres, RSF's Algeria correspondent, Khaled Drareni, to be retried, 25-3-2021, <https://rsf.org/en/news/rsfs-algeria-correspondent-khaled-drareni-be-retried>

31 Ahmadi's op grond van hun geloof werden veroordeeld tot twee maanden voorwaardelijke gevangenisstraf vanwege het 'ondermijnen van de nationale territoriale integriteit'⁵³.

Met betrekking tot de *vrijheid van vereniging* meldt Human Rights Watch dat de regering op 17 maart 2020 alle straatdemonstraties verbood als maatregel tegen de verspreiding van Covid-19. Hirak-leiders hadden zelf een paar dagen eerder opgeroepen tot opschorting van de protesten om de volksgezondheid te beschermen. Na de lockdown vanaf mei 2020 geleidelijk te hebben versoepeld, beëindigde de politie hardhandig nieuwe demonstraties van Hirak-activisten⁵⁴. Freedom House heeft de score op de dimensie 'civil rights' om deze redenen met een punt verminderd, waarbij ook was meegewogen dat de regering honderden Hirak-activisten arresterde vanwege hun rol in de demonstraties tegen de regering⁵⁵.

Voor wat betreft *bescherming tegen discriminatie en vervolging door derden* wordt het beeld zoals dat naar voren kwam in de herbeoordeling van september 2020 bevestigd. Amnesty International schrijft dat er tientallen meldingen zijn van dodelijke slachtoffers van huiselijk geweld en femicide⁵⁶.

Het beeld met betrekking tot de situatie van LHBTI's in gelijk gebleven. Homoseksuele handelingen zijn verboden in Algerije⁵⁷. Homoseksualiteit is in de Algerijnse samenleving een taboe en leidt tot maatschappelijke discriminatie⁵⁸. Het US State Department schrijft dat op 24 juli 44 individuen werden gearresteerd omdat ze het huwelijk voor personen van hetzelfde geslacht steunden⁵⁹.

Op de gebieden van *toegang tot onafhankelijk onderzoek, toegang tot een onafhankelijke rechterlijke macht* en *toegang tot rechtsmiddelen* wordt het beeld zoals dat naar voren kwam in de herbeoordeling van 2020 bevestigd. Amnesty International meldt dat de nieuwe grondwet geen eind heeft gemaakt aan de controle van de uitvoerende macht over de rechterlijke macht. In februari 2020 werd aanklager Mohamed Sid Ahmed overgeplaatst van Belhadi naar El Oued, 600 km ten zuiden van Algiers, twee dagen nadat hij een rechtbank in Algiers had gevraagd zestien mensen vrij te spreken die waren gearresteerd wegens hun vreedzame deelname aan Hirak in januari. De Nationale Unie van Algerijnse Magistraten omschreef de overplaatsing als "politieke straf en vergelding". Advocaten organiseerden op 30 september en 1 oktober 2020 een nationale staking om eerbiediging van de rechten van verdediging en een eerlijk proces te eisen⁶⁰.

Conclusie

Sinds de herbeoordeling in september 2020 zijn er nieuwe rapportages uit verschillende gezaghebbende bronnen verschenen waaruit blijkt dat de situatie in Algerije is achteruitgegaan. De achteruitgang heeft met name plaatsgevonden op de gebieden *vrijheid van meningsuiting* en *vrijheid van vereniging*, maar er zijn ook meldingen van meer beschuldigingen van foltering op politiebureaus en door het Directoraat-Generaal van Nationale Veiligheid. Dat komt onder meer tot uiting in het feit dat Freedom House de algemene score ten aanzien van Algerije, die al langere tijd leidde tot de conclusie dat het land 'not free' was, met twee punten heeft verlaagd.

⁵³ AI – Amnesty International: Algeria 2020, 7 April 2021 <https://www.ecoi.net/en/document/2048625.html>

⁵⁴ HRW – Human Rights Watch: World Report 2021 - Algeria, 13 January 2021 <https://www.ecoi.net/en/document/2043512.html>

⁵⁵ <https://freedomhouse.org/country/algeria/freedom-world/2021>

⁵⁶ AI – Amnesty International: Algeria 2020, 7 April 2021 <https://www.ecoi.net/en/document/2048625.html>

⁵⁷ Mendos, Lucas Ramon; Botha, Kellyn; Carrano Lelis, Rafael; López de la Peña, Enrique; Savelev; Ilia & Tan, Daron (Author), published by ILGA – International Lesbian, Gay, Bisexual, Trans and Intersex Association: State-Sponsored Homophobia; Global Legislation Overview Update 2020, December 2020 https://www.ecoi.net/en/file/local/2044751/ILGA_World_State_Sponsored_Homophobia_report_global_legislation_overview_update_December_2020.pdf

⁵⁸ BAMF, Länderreport Algerien, Marokko, Tunesien Menschenrechtslage Im Fokus: Vulnerable Personen Stand: 11/6/2019 https://www.bamf.de/SharedDocs/Anlagen/DE/Behoerde/Informationszentrum/Laenderreporte/2019/laenderreport-11-algerien-marokko-tunesien.pdf?__blob=publicationFile&__blob=publicationFile&%3Bv=5

⁵⁹ <https://www.state.gov/reports/2020-country-reports-on-human-rights-practices/algeria/>

⁶⁰ AI – Amnesty International: Algeria 2020, 7 April 2021 <https://www.ecoi.net/en/document/2048625.html>

In Bijlage I van de Procedurerichtlijn is – kort gezegd – bepaald dat een land als veilig land van herkomst wordt beschouwd wanneer kan worden aangetoond dat er algemeen gezien en op duurzame wijze geen sprake is van vluchtelingrechtelijke vervolging, of van foltering of onmenselijke of vernederende behandeling of bestraffing in de zin van artikel 3 EVRM. Bij deze beoordeling wordt onder meer rekening gehouden met de mate waarin bescherming wordt geboden door:

- 1 De desbetreffende wetten en andere voorschriften van het betrokken land en de wijze waarop die worden toegepast;
- 2 De naleving van de rechten en vrijheden in het EVRM en/of het IVBPR en/of het anti-Folterverdrag, in het bijzonder met betrekking tot het recht op leven (artikel 2 EVRM), het verbod van foltering (artikel 3 EVRM), het verbod van slavernij en dwangarbeid (artikel 4, eerste lid, EVRM) en het verbod om straf op te leggen zonder dat daaraan een wettelijke bepaling voorafgaat (artikel 7 EVRM);
- 3 De naleving van het non-refoulementbeginsel overeenkomstig het Verdrag van Genève;
- 4 De beschikbaarheid van een systeem van daadwerkelijke rechtsmiddelen tegen schendingen van voornoemde rechten en vrijheden.

Uit de herbeoordeling komt naar voren dat de toepassing van de wetten en voorschriften en de naleving van de rechten en vrijheden, zoals hierboven beschreven, in de praktijk zodanig onder druk is komen te staan, dat niet langer gezegd kan worden dat er in algemene zin een systeem van daadwerkelijke rechtsmiddelen is tegen de schendingen van voornoemde rechten en vrijheden. De algemene situatie in Algerije komt daarmee op een niveau waarvan niet meer gezegd kan worden dat nog wordt voldaan aan de vereisten die de Procedurerichtlijn stelt voor het aanmerken van een land als veilig land van herkomst.

Op basis van de beoordeling van de situatie in Algerije die thans voorligt, concludeer ik dat Algerije niet langer kan worden aanmerkt als veilig land van herkomst.

Montenegro

Deze herbeoordeling is uitgevoerd op basis van de volgende bronnen.

- Amnesty International
- Europese Commissie
- Freedom House
- International Lesbian, Gay, Bisexual, Trans and Intersex Association (ILGA)
- Raad van Europa
- Reporters Sans Frontières - World Press Index
- US State Department

Er zijn geen (actuele) rapportages gevonden van het EASO, UNHCR, of andere Europese landen welke bruikbaar waren voor deze beoordeling.

Freedom House geeft Montenegro in haar rapportage 'Freedom in the World 2021' een algemene score van 63 uit 100 punten.⁶¹ Dat is een punt hoger dan in 2020⁶² en twee punten lager dan in 2019 (65)⁶³. Freedom House kwalificeert Montenegro als 'partly free'.

Freedom House geeft Montenegro op het gebied van 'political rights' een score van 24 uit 40. Dat is twee punten meer op dit onderdeel dan in 2020. In 2019 was de score 23.

Op de dimensie 'civil liberties' geeft Freedom House Montenegro in haar rapportage van 2021 een score van 39 uit 60. Dat is een punt minder dan de score in 2020 en 3 punten minder ten opzichte van 2019.

Op het gebied van *democratisch bestuur* beschrijven de geraadpleegde bronnen geen aanmerkelijke wijzigingen.

⁶¹ <https://freedomhouse.org/country/montenegro/freedom-world/2021>

⁶² <https://freedomhouse.org/country/montenegro/freedom-world/2020>

⁶³ <https://freedomhouse.org/country/montenegro/freedom-world/2019>

In het Nations in Transit rapport 2021 van Freedom House⁶⁴ wordt Montenegro geïnclassificeerd als een 'transitional or hybrid regime' en is de 'democracy score' gedaald van 3,86 naar 3,82 (uit 7) vanwege een (machts)overname in de gemeente Budva door de Democratische Partij van Socialisten (DPS) en daarmee gepaard gaand geweldadigheden .

Freedom House voorts dat in 2020 de fragiele democratische instituties onder vuur lagen, met name vanwege de COVID-19 pandemie. De regering reageerde op deze pandemie met harde hand, waarbij de grondwet met voeten werd getreden. Voorts drukte het problematische ad hoc juridische maatregelen door het parlement, onderwijl de wetgevende macht buiten het besluitvormingsproces houdend.

Op 30 augustus 2020 hebben parlementaire verkiezingen plaatsgevonden. Dienaangaande halen US State Department⁶⁵, Freedom House⁶⁶ en de Europese Commissie⁶⁷ het Office for Democratic Institutions and Human Rights (ODIHR) van de OVSE aan dat heeft geconstateerd dat de verkiezingen vreedzaam en competitief zijn verlopen, en over het algemeen transparant en efficiënt zijn gerund. Wel was de campagne zeer gepolariseerd op thema's als religie en nationale identiteit, en werd gemarkeerd door een bovenmatig voordeel aan de kant van de heersende Democratische Partij van Socialisten (DPS) door het gebruik van staatsmiddelen en door ongebalanceerde mediaberichtgeving. De Europese Commissie meldt evenwel dat geen enkele partij de verkiezingen heeft geboycot en dat sprake was van 11 kandidatenlijsten. Zowel het ODIHR als het European Network of Election Monitoring Organization (ENEMO) noteerden dat - anders dan de voorgaande verkiezingen in 2016 - alle partijen de verkiezingsresultaten accepteerden.

De meeste bronnen⁶⁸ melden dat naar aanleiding van de verkiezingen op 30 augustus 2020 een groep van drie door de oppositie geleide coalities aan de macht is gekomen, waarmee een einde is gekomen aan drie decennia bewind door de DPS onder Milo Djukanovic (leider van de DPS), die bij de presidentsverkiezingen in 2018 nog was herkozen als president. Volgens de Europese Commissie bereidt deze uitkomst van de parlementaire verkiezingen de weg voor een terugkeer van het politieke debat in het parlement. Voor Freedom House is het reden voor een hogere score op het onderdeel politiek pluralisme en participatie.

Freedom House⁶⁹ meldt verder dat in december een nieuwe technocratische, hervormingsgezinde regering is geïnstalleerd, onder leiding van premier Zdravko Krivokapić. De regering van politiek neutrale deskundigen is de facto een minderheidsregering die wordt gesteund door een ideologisch heterogene parlementaire meerderheid, hetgeen de regering in de uitvoering van diens taken vatbaar maakt voor instabiliteit. Freedom House constateert dat aan het eind van 2020 de nieuwe regering nog werkte aan het stroomlijnen van operaties en het behalen van internationale standaarden inzake transparantie, maar ontvankelijk was voor de kritiek van civil society en politieke tegenstanders, wat Freedom House aanmerkt als een signaal voor een verschuiving ten opzichte van de vorige regering.

Op het onderdeel de *bescherming van het recht op vrijheid en veiligheid van de persoon* zijn er geen aanmerkelijke wijzigingen.

Het US State Departement⁷⁰ geeft aan dat hoewel de grondwet en regelgeving dergelijke praktijken verbieden, er sprake is van rapporten waarin de politie werd beschuldigd van marteling van verdachten en mishandeling in gevangenissen en detentiecentra door het hele land. De regering heeft enkele politieagenten en gevangenisbewakers vervolgd wegens het overschrijden van hun bevoegdheden, maar er was sprake van vertraging in de gerechtelijke procedures. NGO's

⁶⁴ Report on democratisation (electoral process, civil society, independent media, governance) and rule of law (corruption) in 2020 – Montenegro, <https://freedomhouse.org/country/montenegro/nations-transit/2021>

⁶⁵ <https://www.state.gov/reports/2020-country-reports-on-human-rights-practices/montenegro/>

⁶⁶ <https://freedomhouse.org/country/montenegro/freedom-world/2021>

⁶⁷ https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/near/files/montenegro_report_2020.pdf

⁶⁸ Freedom House, US State Department, Europese Commissie, en Amnesty International Report on the human rights situation covering 2020 <https://www.amnesty.org/en/countries/europe-and-central-asia/montenegro/report-montenegro/>

⁶⁹ <https://freedomhouse.org/country/montenegro/freedom-world/2021>

⁷⁰ <https://www.state.gov/reports/2020-country-reports-on-human-rights-practices/montenegro/>

hebben geconstateerd dat verscheidene politieagenten die verantwoordelijk werden gehouden voor het breken van dienstregels, met inbegrip van zaken met excessief gebruik van geweld, in dienst bleven. Gedurende protesten in juni gebruikte de politie soms excessief geweld om demonstranten op te pakken.

De Europese Commissie constateert dat Montenegro op het gebied van fundamentele rechten enige vooruitgang heeft geboekt. Het wetgevend en institutioneel kader inzake fundamentele rechten is grotendeels op zijn plaats. Daarnaast is de capaciteit van mensenrechteninstaties en het Ministry of Human and Minority Rights versterkt en is sprake van een groeiend vertrouwen in de Ombudsman. Niettemin ziet de Europese Commissie grote uitdagingen in de effectieve implementatie van de nationale regelgeving. In dit verband verwijst ook de Europese Commissie naar de rapportages over excessief geweld en aantijgingen van marteling door de politie, die snel en effectief moeten worden onderzocht⁷¹.

In het kader van de aanpak van de COVID-19 pandemie beschrijft Freedom House⁷² dat de regering niet formeel de noodtoestand heeft uitgeroepen maar wel extreem strenge publieke gezondheidsmaatregelen heeft opgelegd. Andere schijnbaar illegale praktijken kwamen in overvloed voor. Zo publiceerde de National Coordination Body for Infectious Diseases (NCB) op een website de identiteit van personen die werden bevolen 14 dagen in zelfisolatie te gaan, in strijd met de grondwet en de wet op persoonlijke gegevensbescherming. Amnesty International⁷³ meldt dat Montenegro het enige Europese land is dat dit deed. Freedom House⁷⁴ meldt dat het NCB, dat vanaf maart 2020 verantwoordelijk was voor de aanpak van de COVID-19 pandemie en werd bekritiseerd en beschuldigd van partijdigheid voor de DPS, in december is ontmanteld en dat er nieuwe instanties in het leven zijn geroepen om de COVID-19 aanpak te coördineren.

Met betrekking tot de *vrijheid van meningsuiting* geldt dat geen sprake is van aanmerkelijke wijzigingen.

De Europese Commissie⁷⁵ noteert dat gedurende de rapportage periode op dit punt geen sprake is geweest van vooruitgang. Vrijheid van meningsuiting blijft een bron van zorg. Enige vooruitgang op het gebied van mediaregelgeving werd overschaduwed door arrestaties en vervolgingen van redacteurs van internetportalen en burgers vanwege gedeelde content in de loop van 2020. Volgens Freedom House zijn mensen in het algemeen vrij om zich in publieke discussies te mengen, maar meldt eveneens dat niettemin in 2020 een aantal mensen zijn gearresteerd vanwege zowel publieke als privé online berichten die werden opgevat als kritiek op de DPS, als gevolg waarvan de score op dit onderdeel met een punt is verlaagd van 3 naar 2. Het US State Department verwijst naar de Europese Commissie en Reporters Sans Frontières die hun zorgen hebben geuit over de arrestaties van journalisten vanwege het verspreiden van desinformatie.

Montenegro staat op de 104e plaats in de World Press Freedom Index van Reporters Sans Frontières.⁷⁶ In 2020 was dat de 105e plaats⁷⁷ en in 2019 de 104e plaats⁷⁸. Ter vergelijking: Noorwegen staat momenteel op de eerste plaats en Eritrea op de 180ste (laatste) plaats.

Met betrekking tot de *vrijheid van godsdienst* zijn er geen aanmerkelijke wijzigingen.

Volgens Freedom House garandeert de grondwet godsdienstvrijheid, maar zijn de afgelopen jaren de Servische Orthodoxe Kerk (SOC) en diens aanhangers het onderwerp geweest van discriminatie en haatzaaien, en zijn de geestelijken door de DPS gekenmerkt als staatsvijanden.

Zowel Freedom House, de Europese Commissie als het US State Department⁷⁹ melden dat eind december 2019 een golf van dagelijkse grootschalige vreedzame protesten uitbrak vanuit de SOC

⁷¹ https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/near/files/montenegro_report_2020.pdf

⁷² <https://freedomhouse.org/country/montenegro/nations-transit/2021>

⁷³ <https://www.amnesty.org/en/countries/europe-and-central-asia/montenegro/report-montenegro/>

⁷⁴ <https://freedomhouse.org/country/montenegro/freedom-world/2021>

⁷⁵ https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/near/files/montenegro_report_2020.pdf

⁷⁶ <https://rsf.org/en/ranking/2021>

⁷⁷ <https://rsf.org/en/ranking/2020>

⁷⁸ <https://rsf.org/en/ranking/2019>

gemeenschap (de grootste confessionele groep in Montenegro) tegen de aangenomen 'Law on Freedom of Religion or Belief and the Legal Status of Religious Communities', die volgens SOC leiders de overdracht van SOC kerken- en andere gebouwen aan de Montenegrijnse Staat zou toelaten. Deze protesten resulteerden af en toe in politiegeweld tegen demonstranten. Eind December 2020 heeft de nieuwe parlementaire meerderheid amendementen goedgekeurd waarmee de betwiste onderdelen uit deze wet werden verwijderd.

Voor wat betreft de *vrijheid van vereniging* geldt dat deze in de grondwet is verankerd en dit over het algemeen ook wordt gerespecteerd. Er is geen sprake van aanmerkelijke wijzigingen. Freedom House constateert dat de autoriteiten in het verleden hebben gepoogd protesten georganiseerd door de oppositiepartij 'Democratic Front' te beperken en dat media gecontroleerd door DPS refereerden aan die protesten als 'anti-Staat'. Sommige protesten werden verstoord door arrestaties en excessief geweld tegen vreedzame demonstranten. Het US State Department meldt dat er geloofwaardige getuigenissen zijn dat de regering in combinatie met het uitvaardigen van covid-19 maatregelen door het Ministerie van Gezondheid selectief de vrijheid van vreedzame vereniging heeft ingeperkt door middel van arbitraire arrestaties, detentie en boetes. Alhoewel de meeste NGO's zonder inmenging opereren, hebben degenen die corruptie onderzoeken of de voormalige DPS regering bekritiseerden druk ondervonden. De regering van premier Krivokapić die eind 2020 aan de macht kwam, heeft verklaard dat civil society actoren diens strategische partners zijn in de omvangrijke hervormingen.

De geraadpleegde bronnen beschrijven op het gebied van *bescherming tegen discriminatie en vervolging door derden* geen wijzigingen. De Europese Commissie meldt dat in juli 2020 de 'law on partnership of same-sex couples' door het parlement werd aangenomen. Montenegro was hiermee het eerste land in de regio dat de status van stellen van hetzelfde geslacht heeft gereguleerd. Freedom House noteert dat de regering in algemene zin geen beperkingen stelt aan persoonlijke sociale vrijheden.

In de Rainbow Europe Index 2020 van ILGA⁸⁰ scoort Montenegro 62% van de 100% punten: Montenegro, Noord-Macedonië, en Nederland waren de drie landen met de grootste positieve sprong in scores. Montenegro kondigde een veelomvattend actieplan aan voor de komende vier jaren en verbood discriminatie gebaseerd op geslachtskenmerken.

Freedom House meldt dat huiselijk geweld een probleem blijft. Ook een probleem blijft mensenhandel voor prostitutie en gedwongen arbeid. De regering voldoet niet volledig aan de minimumvereisten om dit te elimineren, maar werkt daar in toenemende mate aan volgens het US State Department 2020 Trafficking in Persons rapport.

Freedom House meldt voorts dat Roma, Ashkali, Egyptenaren en andere etnische minderheidsgroepen, evenals LGBT+ worden gediscrimineerd. De Europese Commissie acht de etnisch en religieus ingegeven aanslagen in de context van de verkiezingen in augustus zeer zorgelijk. Benadeelde groepen, inclusief Roma en Egyptenaren, en personen met beperkingen ervaren voortdurend verschillende vormen van discriminatie en moeilijkheden bij het afdwingen van hun rechten in administratieve en juridische procedures. De regering nam in april 2020 een actieplan aan gericht op de sociale inclusie van Roma en Egyptenaren, maar het daarmee gepaard gaande budget wordt door de Commissie onvoldoende geacht. Ook geweld op basis van gender en geweld tegen kinderen blijven voor de Europese Commissie zeer zorgelijke kwesties.

Ten aanzien van de *toegang tot onafhankelijk onderzoek* zijn er geen wijzigingen.

Het US State Department noteert dat de Ombudsman, die onderzoek kan doen op eigen initiatief of naar aanleiding van klachten van burgers, opereerde zonder interventie van de regering of een partij en samenwerkte met NGO's. De regering en rechtbanken implementeerden over het algemeen de aanbevelingen van de ombudsman, zij het veelal met vertraging.

Op het onderdeel *toegang tot een onafhankelijke rechterlijke macht en toegang tot rechtsmiddelen* zijn er evenmin wijzigingen.

⁷⁹ <https://freedomhouse.org/country/montenegro/freedom-world/2021>, <https://www.state.gov/reports/2019-report-on-international-religious-freedom/montenegro/>, https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/near/files/montenegro_report_2020.pdf

⁸⁰ <https://www.ilga-europe.org/rainboweurope/2020>

De Europese Commissie, het US State Department en Freedom House⁸¹ vermelden dat corruptie nog steeds een probleem is, dat er ernstige tekortkomingen zijn in de rechtspraak en dat sprake is van een tekort aan waarborgen voor een eerlijk proces. De Commissie spreekt van beperkte vooruitgang bij het voldoen aan de Europese standaarden. De vorig jaar gedane aanbevelingen zijn slechts ten dele opgevolgd.⁸²

Freedom House constateert dat pogingen om de rechterlijke onafhankelijkheid te versterken doorgaan, maar dat de rechtspraak vatbaar blijft voor druk van de zijde van de regering en gerechtelijke corruptie blijft een probleem. Er zijn ernstige tekortkomingen op het gebied van transparantie, openheid, professionalisme en verantwoording van het justitiële systeem. Verantwoordelijkheid voor vervolging blijft onder de stevige greep van de DPS en selectieve gerechtigheid blijft een fundamenteel probleem. Grondwettelijke waarborgen inzake een eerlijk proces worden inconsistent nageleefd. Juridische procedures duren lang en zijn vaak enorm bureaucratisch. De politie houdt frequent verdachten in verlengde voorlopige hechtenis terwijl het onderzoek is afgerond. Rechtbanken zijn slecht gefinancierd en veelal overbelast.

De Raad van Europa rapporteert dat de meldfrequentie van geweld nog steeds laag is, in het bijzonder onder kwetsbare groepen – Roma en Egyptenaren, vrouwen met beperkingen en vrouwen op het platteland.⁸³ Onder gerechtelijke functionarissen is nog immer sprake van gender stereotypen en vrouwen worden blootgesteld aan discriminatie gedurende institutionele en gerechtelijke procedures.

Montenegro is niet opgenomen in de Rule of Law Index 2020.

Conclusie

De situatie in Montenegro is sinds de vorige beoordeling vrijwel gelijk gebleven, er is geen sprake van een achteruitgang. De aanwijzing van Montenegro als veilig land van herkomst wordt voortgezet.

Noord-Macedonië

Deze herbeoordeling is uitgevoerd op basis van de volgende bronnen.

- Amnesty International
- Europese Commissie
- Freedom House
- International Lesbian, Gay, Bisexual, Trans and Intersex Association (ILGA)
- Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa (OVSE)
- Reporters Sans Frontières - World Press Index
- Rule of Law Index
- US State Department

Er zijn geen (actuele) rapportages gevonden van het EASO, de UNHCR, de Raad van Europa of andere EU-lidstaten welke bruikbaar waren voor deze herbeoordeling.

Freedom House geeft Noord-Macedonië in 2021 een algemene score van 66 van de 100 punten. Dat is drie punten meer dan in 2020 en 7 punten meer dan in 2019. Freedom House kwalificeert Noord-Macedonië als 'partly free'. Freedom House geeft Noord-Macedonië een score van 27 uit 40 op 'political rights'. In 2020 was de score op dit onderdeel 24 en in 2019 was de score 22. Op de dimensie 'civil liberties' geeft Freedom House Noord-Macedonië in haar rapportage van 2021 een score van 39 uit 60, net als in het voorgaande jaar. In 2019 was de score 37⁸⁴.

⁸¹ <https://freedomhouse.org/country/montenegro/freedom-world/2021>

⁸² https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/near/files/montenegro_report_2020.pdf

⁸³ Raad van Europa, Gender analysis and recommendations for strengthening the inclusion of gender perspective in the implementation of the Action "Improving Procedural Safeguards in Judicial Proceedings in Montenegro", 2019, <https://rm.coe.int/gender-analysis-final-hf7/16809963c1>

⁸⁴ <https://freedomhouse.org/country/north-macedonia/freedom-world/2021>,
<https://freedomhouse.org/country/north-macedonia/freedom-world/2020>,
<https://freedomhouse.org/country/north-macedonia/freedom-world/2019>

Op het gebied van *democratisch bestuur* beschrijft de Europese Commissie overwegend positieve ontwikkelingen in Noord-Macedonië. De implementatie van EU-gerelateerde hervormingen ging verder, waaronder het versterken van de democratie en de rechtsstaat. De werkwijze van het parlement is iets transparanter geworden en de uitvoering van wetgevings- en controletaken is verbeterd. Zo werden EU-gerelateerde wetten aangenomen. Ook is de rol van het parlement als arena voor constructief politiek dialoog versterkt. Naar aanleiding van de beslissing van de Europese Raad inzake de uitbreiding van de EU van oktober 2019, heeft Noord-Macedonië besloten vervroegde parlementsverkiezingen uit te schrijven. Deze verkiezingen werden in juli 2020 gehouden⁸⁵. Uit de waarnemingsmissie van de OVSE volgde dat de verkiezingen over het algemeen goed georganiseerd waren en dat de verkiezingscampagne daadwerkelijk competitief was. Ook het US State Department maakt hier melding van⁸⁶. Freedom House noteerde bovendien minder gevallen van kiezersintimidatie en gekochte stemmen. Dit leverde een betere score op, namelijk van 2/4 naar 3/4. Tegelijkertijd bekritiseerde de waarnemingsmissie van de OVSE de zeer late doorvoering van ingrijpende herzieningen van de Kieswet. Dit ondermijnt de juridische stabiliteit en is in strijd met Europese beginselen en internationale good practice⁸⁷. Freedom House meldt voorts dat de Europese Unie in oktober 2020 aangaf dat het klaar was om de onderhandelingen over de toetreding van Noord-Macedonië nog voor het eind van dat jaar te starten. In november blokkeerde Bulgarije de start van deze gesprekken⁸⁸.

Op het onderdeel *de bescherming van het recht op vrijheid en veiligheid van de persoon* beschrijven verschillende bronnen positieve ontwikkelingen, met name als gevolg van de inspanningen ten behoeve van de gewenste toetreding tot de EU. De Europese Commissie schrijft dat het wettelijk kader voor de bescherming van de grondrechten grotendeels in lijn is met de Europese standaard. Wel zijn er extra inspanningen nodig om tegemoet te komen aan aanbevelingen van Europese en internationale mensenrechtenorganisaties, met name met betrekking tot de behandeling van gedetineerden en veroordeelden. De Commissie meldt in het rapport van oktober 2020 dat het Openbaar Ministerie een afdeling heeft die zich bezighoudt met opsporing en vervolging van misdrijven gepleegd door personen met politiebevoegdheden en leden van de gevangenispolitie. Deze afdeling is niet op volle sterkte, mist negen onderzoekers. De afdeling ontving 248 meldingen van misdrijven door 446 politieagenten en gevangenisagenten. Zes verdachten werden in hechtenis genomen. Tegen 18 officieren werden aanklachten ingediend en tegen zeven van hen werden vonnissen uitgesproken, waaronder vier met gevangenisstraf. Voorts zijn drie leden van NGO's toegetreden tot de Ombudsman. Het is hun taak om de slachtoffers van misdrijven gepleegd door personen met politiebevoegdheden bij te staan en te ondersteunen. Ook moet het land dringend maatregelen nemen om de situatie in gevangenschappen verder te verbeteren en alternatieven voor detentie te ondersteunen⁸⁹.

Met betrekking tot de *vrijheid van meningsuiting* schrijft het US State Department dat de wet voorziet in vrijheid van meningsuiting, waaronder persvrijheid. De overheid respecteert dit recht over het algemeen. De mediasector verbeterde verder gedurende het jaar⁹⁰. De Europese Commissie en de OVSE zien eveneens (lichte) verbetering op dit gebied. De OVSE merkt daarbij op dat de significante verbeteringen op het gebied van persvrijheid in de afgelopen jaren niet geleid heeft tot ingrijpende hervormingen in de mediasector, zoals het waarborgen van de politieke neutraliteit van de publieke omroep⁹¹.

Noord-Macedonië staat momenteel op de 90ste plaats in de World Press Freedom Index van Reporters Sans Frontières. In 2020 was dat de 92ste plaats⁹². Ter vergelijking; Noorwegen staat momenteel op de eerste plaats en Eritrea op de 180ste (laatste) plaats.

⁸⁵ https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/near/files/north_macedonia_report_2020.pdf

⁸⁶ <https://www.state.gov/reports/2020-country-reports-on-human-rights-practices/north-macedonia/>

⁸⁷ https://www.osce.org/files/f/documents/b/e/465648_0.pdf

⁸⁸ <https://freedomhouse.org/country/north-macedonia/freedom-world/2021>

⁸⁹ https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/near/files/north_macedonia_report_2020.pdf

⁹⁰ <https://www.state.gov/reports/2020-country-reports-on-human-rights-practices/north-macedonia/>

⁹¹ https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/near/files/north_macedonia_report_2020.pdf,
https://www.osce.org/files/f/documents/b/e/465648_0.pdf

⁹² <https://rsf.org/en/ranking/2021#>, <https://rsf.org/en/ranking/2020#>

Met betrekking tot de *vrijheid van godsdienst* zijn er geen wijzigingen. Noord-Macedonië garandeert de vrijheid van godsdienst en verbiedt discriminatie op grond van geloof. De Europese Commissie onderschreef dit in het rapport van oktober 2020. Wel wordt opgemerkt dat Noord-Macedonië nog uitvoering dient te geven aan een uitspraak van het EHRM van april 2018 over de registratie van de Bektashi-gemeenschap⁹³. Freedom House merkt op dat er wel sprake is van anti-Islam retoriek door politici en in het publieke debat. Dit richt zich met name tegen de etnisch Albanese gemeenschap en Roma⁹⁴.

Voor wat betreft de *vrijheid van vereniging* geldt dat deze in de grondwet is verankerd en dit over het algemeen ook wordt gefaciliteerd. Leden van de Roma gemeenschap demonstreerden in september 2020 tegen politiegeweld. Deze demonstratie verliep vreedzaam zonder inmenging van de autoriteiten⁹⁵.

Op het gebied van *bescherming tegen discriminatie en vervolging door derden* schrijft Amnesty International dat – ondanks implementatie van EU-gerelateerde hervormingen – er zorgen blijven bestaan over onder meer discriminatie tegen vrouwen, Roma en LHBTI. In mei 2020 besloot het Hooggerechtshof om de wet op preventie en bescherming tegen discriminatie op procedurele gronden in te trekken. In oktober werd de wet opnieuw ingevoerd door het parlement, maar de onafhankelijkheid van de 'Discrimination Commission' is niet gewaarborgd⁹⁶. De Europese Commissie merkt op dat de aandacht voor de inclusiviteit van Roma is toegenomen, zowel bij de nationale als de lokale autoriteiten. Dat neemt niet weg dat er nog veel moet gebeuren op dit vlak⁹⁷. Het US State Department onderschrijft dit. Volgens deze bron maakten Roma melding van wijdverbreide maatschappelijke discriminatie. De overheid hanteert de (grond)wet die discriminatie verbiedt wel. (Seksuele) relaties tussen personen van gelijk geslacht zijn legaal. Dat neemt niet weg dat LHBTI gemarginaliseerd blijven en dat mensen die zich inzetten voor LHBTI-rechten melding maken van 'hate speech' en negatieve vooringenomenheid⁹⁸.

Ten aanzien van de *toegang tot onafhankelijk onderzoek* meldt de Europese Commissie dat het parlement drie nieuwe plaatsvervangende Ombudspersonen heeft benoemd en dat het budget van de Ombudsman met 19% is verhoogd in vergelijking met 2018. Voorts werd de staf van de Ombudsman uitgebreid met acht nieuwe medewerkers⁹⁹. Overigens zijn er geen bijzonderheden.

Op het onderdeel *toegang tot een onafhankelijke rechterlijke macht en toegang tot rechtsmiddelen* beschrijven zowel de Europese Commissie als het US State Department positieve ontwikkelingen. Zo schrijft de Commissie dat er goede vooruitgang werd geboekt op het gebied van justitiële hervormingen, waardoor rekenschap en onafhankelijkheid van de rechterlijke macht beter kan worden gewaarborgd. De Europese Commissie stelt in het rapport van oktober 2020 dat gerechtelijke instellingen nieuwe regels invoeren voor benoeming, bevordering, tuchtrechtelijke maatregelen en ontslag van rechters. De Justitiële Raad oefent zijn rol pro-actiever uit. Noord-Macedonië heeft mechanismen ingesteld om de onafhankelijkheid en aansprakelijkheid van de rechter te waarborgen, waaronder regels voor benoemingen op basis van competentie, controle van activa van rechters en belangenconflicten en disciplinaire procedures. Het US State Department meldt dat de overheid de onafhankelijkheid en onpartijdigheid van de rechterlijke macht meer respecteerde in vergelijking met voorgaande jaren¹⁰⁰.

⁹³ https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/near/files/north_macedonia_report_2020.pdf

⁹⁴ <https://freedomhouse.org/country/north-macedonia/freedom-world/2021>

⁹⁵ <https://freedomhouse.org/country/north-macedonia/freedom-world/2021>

⁹⁶ <https://www.amnesty.org/en/countries/europe-and-central-asia/north-macedonia/report-macedonia/>

⁹⁷ https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/near/files/north_macedonia_report_2020.pdf

⁹⁸ <https://www.state.gov/reports/2020-country-reports-on-human-rights-practices/north-macedonia/>

⁹⁹ https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/near/files/north_macedonia_report_2020.pdf

¹⁰⁰ https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/near/files/north_macedonia_report_2020.pdf,
<https://www.state.gov/reports/2020-country-reports-on-human-rights-practices/north-macedonia/>

Noord-Macedonië staat op de 58^e plaats in de Rule of Law Index 2020. Ter vergelijking; Denemarken staat op de eerste plaats en Venezuela op de 128ste (laatste) plaats. Noord-Macedonië stond op de 56^e plaats (uit 126) in de Rule of Law Index 2019¹⁰¹.

Conclusie

De situatie in Noord-Macedonië is sinds de vorige beoordeling in positief opzicht gewijzigd, dan wel gelijk gebleven. De aanwijzing van Noord-Macedonië als veilig land van herkomst wordt voortgezet.

¹⁰¹ <https://worldjusticeproject.org/rule-of-law-index/country/2020/North%20Macedonia/>,
<https://worldjusticeproject.org/rule-of-law-index/country/2019/North%20Macedonia/>